

سلامان و اسال

خواجه زین العابدین علی

مشهور به عبدی بیگ و نویدی شیرازی

تصحیح، تعلیق و تطبیق آن با روایت ابن دیگر

از:

دکتر فاطمه مدنی استاد دانشگاه ارومیه

دکتر وحید رضایی محقق کندی (مدیر دانشگاه)

سرشناسه	: نویدی، زین‌العابدین بن عبدالمومن، ۹۸۸-۹۲۲ق.
عنوان و نام پدیدآور	: سلامان و ابسال / خواجه زین‌العابدین علی مشهور به (عبدی بیگ) و (نویدی شیرازی)؛ تصحیح تعلیق و تطبیق آن با روایت‌های دیگر فاطمه مدرسی، وحید رضایی حمزه‌کندی.
مشخصات نشر	: ارومیه: بوتا، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۴ص.
فروست	: نشر بوتا؛ ۷۸. شعر؛ ۱۵.
شابک	: ۳-۴۷-۶۰۳۹-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: اثر داستان معروف سلامان و ابسال است که توسط شعرای مختلف به نظم کشیده شده است. نسخه ی حاضر که برای اولین بار منتشر می شود اثر خواجه زین‌العابدین علی نویدی شیرازی شاعر قرن دهم است.
یادداشت	: salaman & absal
یادداشت	: کتابنامه نماید
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۱۰ق.
شناسه افزوده	: مدرسی، فاطمه، ۱۳۳۵ - مصحح
شناسه افزوده	: رضائی حمزه‌کندی، وحید، ۱۳۵۹ - مصحح
رده بندی کنگره	: PIR ۶۱۴۵/س ۱۳۹۱
رده بندی دیویی	: ۱/۴۴۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۹۳۷۸۵۸

سلامان و ابسال

خواجه زین‌العابدین علی

مشهور به عبدی بیگ و نویدی شیرازی

دکتر فاطمه مدرسی استاد دانشگاه ارومیه

دکتر وحید رضائی حمزه‌کندی (مدرس دانشگاه)

بوتا نشر-۱۳۹۱

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

بهاء: ۱۴۰۰ تومان

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۹-۴۷-۳

آدرس: ارومیه- میدان شهدا (دروازه شاهپور سابق)- ابتدای خیابان حافظ ۲- مجتمع تجاری

آذربایجان- پلاک ۱۸- بوتا نشر- تلفن ۲۲۲۱۷۷۶-۰۴۴۱

فهرست مطالب

۳۹	 حکایت	۸	 حیات نویدی شیرازی
۴۰	 سبب نظم این جواهر آیدار	۲۰	 آثار نویدی شیرازی
۴۳	 حکایت	۲۱	 تاریخ نگاری نویدی شیرازی
	 ابتدای داستان بر حال مسلمان و ایسال و	۲۲	 مسلمان و ایسال نویدی
	 صفت مسلمان سلیمان و وصف عدل و	۲۵	 روایت منظوم نویدی شیرازی
۴۴	 مذمت ظلم	۲۸	 مناجات
۴۶	 حکایت	۲۹	 حکایت
۴۷	 صفت ایسال		 صفت شریعت خجسته صفات ذوی
۴۹	 حکایت	۳۰	 البرکات کردن
	 صفت حسن و جمال ایسال که آفتابی بود	۳۱	 تعریف انبیا و نعت سیدالمرسلین
۵۰	 بی زوال	۳۳	 حکایت
۵۲	 صفت فضل و کمال ایسال	۳۴	 منقبت آن شهسوار معرکه
	 صفت بزم افروزی وی با آفتاب شراب ناب	۳۴	 ساقی کوثر علی المرتضی
۵۳	 و دمساز گشتن با نی و چنگ و رباب	۳۶	 حکایت
۵۴	 صفت چوگان بازی و سمند تازی وی	۳۷	 دلالت کردن مردم به راه حق

۵۶	صفت کمان داری و تیراندازی	بودن بانو با ابدال در مقام انتقام و رسیدن
	بیان آنکه هیچ مظهر حسنی نیست که	لشکر دشمن درین اثنا
	چشم عشق از دریچه جان برو نگران	مجروح شدن ابدال در صحرای جنگ.....
۵۷	 نیست	انتماش یافتن ابدال مجروح از آن صحرا از
۵۸	مخفی کردن ربابی	پستان حیوان مرضه
۵۹	حکایت	حکایت
	صفت بانو که بانوی حرم سلمان بود و	انقطاع و انزوای سلمان و تفویض ملک
۶۰	عاشقی او به ابدال	خود بغیر و هلاک ساختن بانو را
۶۲	بانو و عشق ورزیدن وی	حکایت
۶۳	حکایت	در بیان آنکه هر داستان که هست صورتی
	طلب کردن بانو ابدال را از سلمان	و معنی دارد
۶۵	بجهت تعلیم و تعلم	در بیان معنی سلمان و ابدال که در
۶۷	حکایت	کشور بدن تأویل کلام واحد چیست و بانو
	پیش بانو رفتن ابدال و حيله ها انگيختن	کیست؟
۶۷	از صیادی دل ابدال	خاتمه کتاب و شکرگزاری این داستان
۶۹	حيله ها انگيختن بانو از صیادی دل ابدال	داستان
	به ازدواج درآوردن بانو، خواهر خود را با	پیشینه ی سلمان و ابدال
۷۲	ابدال	ابن حنین
۷۳	داستان شب مظلم و درخشیدن برقی لامع	ابن سینا
۷۶	حکایت	ابن طفیل
	توجه نمودن ابدال به دستور سلمان به	امام فخر رازی
۷۸	تسخیر امصار	خواجه نصیر طوسی
	چاک کردن گریبان از صعوبت غربت و	عبدالسلام بن محمود بن احمد الفارسی.....
۸۰	خاک فشاندن بر سر	اسماعیل ریزی
۸۱	حکایت	روایت جمال الدین یخرانی
	شرح حال بانو در فراق ابدال و تأسف او	روایت وصاف الحضرة
۸۲	در بی طاقی خود و گذاشتن ابدال	روایت منظوم جامی
۸۵	حکایت	خلاصه روایت سلمان و ابدال جامی
	باز آمدن ابدال از فتح اطراف و اکناف به	مقصود جامی از داستان
۸۵	دارالملک برادر	منابع جامی
۸۸	حکایت	روایت قطب الدین اشکوری

۱۶۳		روایت مولی حسن گیلانی
		روایت محمود بن میرزا علی رنانی
۱۶۳		اصفہانی
۱۶۴		روایت منظور امین الشریعہ
۱۶۴		روایت عبدالرحیم القسولی
۱۶۵		ابوالقاسم سحاب
۱۶۵		سید ابوالقاسم پور حسینی
۱۶۶		فہرست اعلام
۱۷۲		منابع و مآخذ

حیات نویدی شیرازی (۹۲۱ - ۹۸۸ هـ. ق)

خواجه زین العابدین علی، فرزند عبدالمؤمن شیرازی، نویسنده و شاعر ایرانی، ۹ ماه رجب سال ۹۲۱ هجری قمری (۱۹ اوت ۱۵۱۵) در شیراز (و به روایتی در تبریز) دیده به جهان گشود. نام جد پدر وی صدرالدین بوده است. او در روزگار کودکی و جوانی به فراگیری ادب، علم سیاق و فنون ترسل اشتغال ورزید.

در تاریخ ادبیات ایران نام شاعر و مورخ برجسته ی سده ی شانزدهم خواجه زین العابدین علی (نویدی) عبیدی بیگ شیرازی (۱۵۸۰-۱۵۱۵) را به ندرت می توان دید. آثار او که در نشان دادن ادبیات، تاریخ، معماری، نقاشی و خطاطی عصرش حایز اهمیت ویژه ای است تاکنون در ایران به چاپ نرسیده است.

عبدی بیگ به غیر از حساب و مستوفیگری از همان دوران جوانی در سرودن شعر، خاصه در پرداختن به مثنوی و پاسخ گفتن خمسه قریحه و قاد و ذوق فراوان داشت. تخلص «نویدی» را نیز او برای خود گزیده بود که پس از مدتی آن را تغییر داد و تخلص «عبدی» را اختیار کرد و در دوران حیات و بعد از آن نیز به هر دو تخلص اشتهار داشته و دارد. وی به سبب نام و لقب و خطاب و نسب و داشتن سه تخلص در شعر، تذکره نویسان و مورخان بعد از خود را در تشخیص خود سرگردان کرده و به همین سبب از یادها فراموش گشته است (عبدی بیگ، ۱۹۷۴: ۶)

او در منظومه جام جمشیدی خود که در سال ۹۴۳ به اتمام رسانده است، ضمن دادن اندرز به برادرش سعد الدین عنایت الله، وفات پدر را نیز یادآوری کرده است. درخور ذکر است که وی بعد از مرگ پدر به ناگزیر ترک تحصیل کرد و در دیوان خانه همایونی به شغل سیاقداری پرداخت.